

Indledning

Det følgende består af en række diskussionsoplæg, som er udarbejdet til et symposium om kulturpolitik i september 1974. Symposiet blev afholdt inden for rammerne af *Nordisk Sommeruniversitet* på baggrund af diskussioner i en planlægningsgruppe. Baggrunden for nedsættelsen af planlægningsgruppen og for afholdelsen af symposiet var de diskussioner som har fundet sted ikke mindst i Sverige og Norge omkring den kulturpolitiske problematik. Disse diskussioner har været og er fortsat i princippet af to arter. Dels diskuteres den statslige (og kommunale) kulturpolitik, dels diskuteres en strategi for det socialistiske kulturarbejde. Debatten om *den statslige kulturpolitik* har ikke mindst haft sin baggrund i *statslige* betænkninger og i betænkninger og skrifter fra *socialdemokratierne*. Disse betænkninger diskuteres og analyseres i de tre første bidrag. Debatten om *strategi for socialistisk kulturarbejde* har udkrystaliseret nogle modsætninger omkring begreberne om »socialistisk kultur« og »folkets kultur«. Der er her tale om reelle uenigheder, men modsætningen mellem de to positioner kan ikke anses for fastlåst, den må bringes i frugtbar bevægelse gennem praktisk arbejde, debat og analyse. Også i denne sammenhæng har det interesse at arbejde med traditionerne fra mellem- og efterkrigstiden: radikalisme, bestræbelser på proletarisk kulturaktivitet, folkefrontsarbejde på det kulturelle område. Det var hensigten at få disse traditioner fyldigt repræsenteret i symposie-materialet, men det lykkedes kun delvis. Bidragene her skal altså tages som ansporing til videre arbejde.

I de tre første artikler behandles den aktuelle kulturpolitiske situation i Danmark, Norge og Sverige. I den første artikel gennemgås nogle træk i tressernes udvikling, social-historisk, kulturdebat og kulturpolitisk, herunder kulturministeriets betænkning »517«; endelig opridses kort nogle aktuelle positioner. Artiklen om Norge behandler indgående de kulturpolitiske synspunkter, som er udarbejdet af det norske arbejderparti (socialdemokrati), gennemgangen viser, hvordan kulturaktiviteten betragtes som trivselsforanstaltning, der skal være en art stødpude over for udslagene af de samfundsmæssige processer. Også artiklen om Sverige behandler en socialdemokratisk betænkning om kulturpolitik, men går yderligere udførligt ind i debatten omkring begrebet om »folkets kultur«, ligesom nogle principper for socialistisk kulturkamp opstilles. Disse tre artikler supplerer således hinanden som analyse af situationen og baggrunden i Skandinavien. Artiklen om kultur- og regionalpolitik i Frankrig giver et konkret-empirisk indblik i udviklingen af en sådan trivsels-kulturpolitik, som ikke mindst den norske betænkning lægger op til. Også den følgende artikel om dansk »nyrea-

lisme« hænger sammen med analysen af den socialdemokratiske kulturpolitik, idet den viser overensstemmelse mellem denne kulturpolitik forestillinger og den litterære nyrealismes. De tre sidste artikler behandler forskellige traditioner. Artiklen om radikalisme gennemgår nogle typiske mellemlagspositioner, som i Danmark spillede en væsentlig rolle ikke mindst i trediveerne og i tresserne. Spørgsmålet om mellemlagenes ideologiske forestillinger kan i øvrigt belyses gennem flere af de øvrige artikler og er et vigtigt problem overhovedet for en socialistisk kulturkamp. Den næste artikel gennemgår socialistisk proletarisk kulturarbejde på en række områder i Norge i 1930-erne, mens den sidste gennemgår den franske folkefronts baggrund og historie. For så vidt angår kulturarbejdet rummer artiklen stort set kun en dokumentation, således at den snarest kan danne baggrund for videre arbejde. Men netop den udførlige indsigt i den historisk-social og politiske baggrund for de kulturelle bestræbelser er vigtig. Artiklen er et led i videre arbejde med de problemer, som belyses i Leif Thollanders artikel »Till frågan om Willi Münzenberg« (*Zenit* 35, 1974).

I indbydelsen til symposiet formulerede planlægningsgruppen problemstillingen sådan:

»Hvordan fremmes en socialistisk kulturel aktivitet? De seneste års diskussioner viser - ligesom de diskussioner, som samtidig er draget frem fra den socialistiske bevægelses tidligere faser - at der er en lang række af problemer at tage fat på, og som det er nødvendigt at tage fat på. Selve det begrebsapparat, hvori vi formulerer problemet og problemløsningerne, trænger til bearbejdelse, eftersom den borgerlige kultur ikke blot skal kritiseres og bekæmpes fordi det er en *borgerlig* kultur, men også fordi *kultur* overhovedet såvel begrebsligt som institutionelt har sit grundlag i det borgerlige samfund. En socialistisk kultur, dvs en socialistisk kulturel aktivitet, må derfor være ikke blot en anden kultur, men overhovedet noget andet end kultur i borgerlig forstand og institutionel sammenhæng. Alligevel skaffes borgerligheden og dens kultur jo ikke af vejen gennem et blot pennestrøg, eftersom dens grundlag netop er det borgerlige samfund, hvis reproduktion den socialistiske kultur (som del af en socialistisk bevægelse) skulle ophæve. Socialistisk kulturarbejde må derfor betragtes som en proces, der inden for det borgerlige samfunds reproduktion sigter ud over denne igennem konkret eller bestemt nedbrydning af den borgerlige ideologiske reproduktion og dens institutioner. Dette arbejde må nødvendigvis i væsentligt omfang finde sted i de rammer, som søges nedbrudt. Positivt bestemt kan opgaven bestå i videreudvikling af ansatser til etablering af en proletarisk offentlighed, af kommunikationssammenhænge, der kan fremme og konsolidere klassebevidsthed - og for ikke-proletariske socialisters vedkommende: fremme og konsolidere erkendelse af de samfundsmæssige sammenhænge og den egne placering i dem. Problemstillingen udgår således ikke fra det kulturelle i en af de forhånden værende forståelser, men grænser sig heller ikke af fra de erfaringsområder, som den borgerlige kultur tilbyder forvaltning af.«

Forholdet til **den statslige kulturpolitik** formuleres i slutningen af Kjerstin Noréns artikel på en måde, der kan fungere som opsummering af en række af temaerne i symposiet:

»Det må være afgørende i en situation, hvor det kunstneriske og intellektuelle arbejde står i en udsat og kritisk stilling, ikke at forfalde til anti-intellektualisme og populisme, men i stedet at koncentrere anstrengelserne om at give dette arbejde et nyt indhold, som er i overensstemmelse med den socialistiske politiks helhedsperspektiv. Man vil da kunne udskille, hvordan den statslige kulturpolitik kommer til at stå i konflikt med afgørende målsætninger for den socialistiske kulturkamp på en række punkter: Den statslige kulturpolitik har som yderste mål *at dæmpe og tilsøre klasse modsætningerne* i det kapitalistiske samfund og udgør en del af en miljøpolitik, der har stærke korporativistiske indslag - den socialistiske kulturkamp stræber efter i stedet at *gøre klasse modsætningerne tydelige og begribelige* med henblik på at fremme arbejderklassens kamp og den politiske kamp for socialismen; den statslige kulturpolitik afgrænser kulturområdet til fritidssfæren og privatsfæren - den socialistiske kulturkamp sigter mod at nedbryde de falske modsætninger mellem arbejde og fritid, mellem privat liv og offentligt, politisk liv i bevidsthed om at det private også er noget man har fælles klassemæssigt og at arbejds miljø hører sammen med og i alt væsentligt er bestemmende for også fritidens miljø; den statslige kulturpolitik slår vagt om og bevarer en borgerlig kunstnerisk offentlighed som gør kunsten til objekt for privat konsumtion og brækker odden af dens samfundsmæssige effekt-muligheder ved at indordne den i den borgerlige kunst- og kulturinstitution - den socialistiske kulturkamp må derimod bryde med den borgerlige offentlighed og den borgerlige kulturinstitution, medvirke til at skabe en proletarisk offentlighed og en socialistisk arbejderkultur ved at tage sit udgangspunkt i arbejderklassens materielt betingede klassebevidsthed, udvikle denne klassebevidsthed og give den et politisk perspektiv.«